

تفکر انتقادی مهارتی برای زندگی

نگارش

دکتر برج نیک پی

(عضو هیات علمی دانشگاه لرستان)

لیلا رفساوند

(دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی دانشگاه لرستان)

خرم‌آباد

انتشارات شاپورخواست

۱۳۹۶

سرشناسه	: نیک پی، ایرج، ۱۳۴۴
عنوان و نام پدیدآور	: تفکر انتقادی مهارتی برای زندگی /
مشخصات نشر	: نگارش: ایرج نیک پی، لیلا یوسفوند
مشخصات ظاهری	: خرم آباد: انتشارات شاپورخواست، ۱۳۹۶
شابک	: ۹۵ ص. نمودار و جدول
وضعیت فهرست نویسی	: ISBN: 978-600-260-387-6
یادداشت	: فیبا
موضوع	: کتابنامه ص ۹۵-۹۱
موضوع	: تفکر انتقادی
شناسه افزوده	: Critical thinking
رده بندی کنگره	: یوسفوند، لیلا، ۱۳۶۸
رده بندی دیویی	: ۱۳۹۶ ت ۷ ن ۴۴۱ BF
کتاب شناسی ملی	: ۱۵۳/۴۲
	: ۴۹۶۸۵۳۶

تفکر انتقادی

نگارش

دکتر ایرج نیک پی

لیلا یوسفوند

انتشارات شاپورخواست

خرم آباد، همراه: ۰۹۱۶۳۹۸۴۰۱۱

www.Shapour-khast.ir

Email: info@shapour-khast.ir

ویراستار ادبی: زهرا ملایی

ناشر: انتشارات شاپورخواست - محل نشر: خرم آباد، همراه: ۰۹۱۶۳۹۸۴۰۱۱

امور گرافیکی: سیدامیر ستوده - طرح جلد: سهیمه انصاری

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه - نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

چاپ: روز

شابک: ۶ - ۳۸۷ - ۲۶۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

بها: ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۱۳	تفکر
۱۵	ماهیت تفکر انتقادی
۱۶	تعریف تفکر انتقادی
۱۹	ابعاد تفکر انتقادی
۲۰	تاریخچه تفکر انتقادی
۲۳	نگرش‌های کلی لازم برای تفکر انتقادی
۲۸	آموزش تفکر انتقادی
۲۶	پیش‌نیازهای آموزش تفکر انتقادی
۲۸	رهیافت‌های مهم آموزش تفکر انتقادی
۲۸	مقایسه ویژگی‌های تفکر عادی با تفکر انتقادی
۳۰	اصول تفکر انتقادی
۳۱	چرا تفکر انتقادی؟
۳۴	مبانی تفکر انتقادی
۳۶	رویکردهای انتقادی

۳۹	دیدگاه‌های رایج در تفکر انتقادی و دلالت‌های تربیتی آن‌ها
۳۹	دیدگاه ریچارد پل
۴۲	دیدگاه رابرت انیس
۴۴	دیدگاه برتراند راسل
۴۷	دیدگاه هنری ژبرو
۵۰	مدل‌های آموزش مهارت‌های تفکر انتقادی به فراگیران
۵۲	ارتباط بین تفکر انتقادی، آموزش و یادگیری
۵۶	چهار فرمان برای رسیدن به تفکر انتقادی
۵۸	مهارت تفکر تحلیلی همراه با تفکر انتقادی
۶۰	موانع تفکر انتقادی و راهکارهای پیشنهادی
۶۳	نتایج استفاده از تفکر انتقادی
۶۴	مراحل رشد تفکر انتقادی
۶۸	عواملی که بر تفکر انتقادی تأثیر می‌گذارد
۷۱	مهارت‌های تفکر انتقادی و خصوصیات متفکران منتقد
۷۵	تعریف خلاقیت
۷۶	فرایند خلاقیت
۷۹	سطوح تفکر انتقادی
۸۰	نیاز به مطالعه تفکر انتقادی در دانشجویان
۸۲	کاربردهای تفکر انتقادی
۸۶	کتاب‌نامه

مقدمه

یکی از مهارت‌هایی که باید در هر نظام آموزشی به یادگیرندگان آموخته شود، مهارت اندیشیدن است. برای عملی شدن این امر، معلم باید در افزایش مهارت‌های تفکر استلزال شاگردان خود تلاش کند و آن‌ها را از مرحله یادگیری طوطی‌وار مطالب به مرحله تفکر هدایت کند و آن‌ها را در پیدا کردن راه‌حل مناسب که اساس یادگیری همراه با تفکر است، آموزش دهد؛ به‌طوری که دانش‌آموزان بتوانند مهارت‌های کسب شده را در دروس مختلف و موقعیت‌های گوناگون زندگی استفاده کنند، چرا که زندگی دانش‌آموزان محدود به مدرسه نبوده و باید یادگیری مهارت‌های تفکر به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل نظام‌های آموزشی باشد؛ به بیان دیگر، محور فعالیت‌های مراکز آموزشی باید آموختن اندیشیدن باشد نه آموزش اندیشه‌ها. در چنین شرایطی است که ادامه جریان تفکر در محیط آموزشی امکان‌پذیر می‌شود. در این راستا و در تحقق هدف اصلی نظام آموزشی که همان پرورش شیوه تفکر در فراگیران است، معلم باید به رشد و گسترش فرایند تفکر و انتقاد در دانش‌آموزان کمک کند. بنابراین، این فرض که فکر کردن راه را برای آموزش بیشتر باز می‌کند، به‌طور کلی پذیرفته شده است.

مدارس و دانشگاه‌ها باید با ارائه آخرین یافته‌ها به دانش‌آموزان و دانشجویان، دید وسیع‌تر و مهارت تخصصی بدهند تا آنان نیز بتوانند به سهم خود چیزی به دانش موجود بیفزایند. همه دروس باید به فراگیران کمک کند تا ضمن استدلال، مطالبی را تجزیه و تحلیل و ارزشیابی کنند. تا بدین وسیله تفکر انتقادی در آنان شکل گیرد و برای ورود به عرصه کار زندگی آماده شوند، زیرا تفکر انتقادی ذهن و جسمی در شخص ایجاد می‌کند که او را برای رقابت‌ها و چالش‌های دنیای به سرعت متغیر کنونی آماده می‌سازد. فردی که تفکر انتقادی دارد می‌تواند سؤالات مناسب بپرسد اطلاعات مربوطه را به طور مرتب و خلاق جمع‌آوری کند و به نتایج مدلل برسد. او را قادر به زندگی و عملکرد موفق نماید. کودکان با قدرت تفکر انتقادی، دنیا نمی‌آیند و این توانایی را بدون آموزش کسب نمی‌کنند. توانایی تفکر انتقادی مهارتی است که بایستی آموخته شود. بسیاری از افراد آن را از نوجوانی، تفکر انتقادی همان تفکر علمی است که در ساختار ریاضی و علوم به کار می‌رود. هر چند بشر به‌طور مداوم اطلاعات را ارزیابی می‌کند اما تفکر انتقادی، ارزیابی این اطلاعات به شیوه‌ای ماهرانه و دقیق است که منجر به بهترین نتیجه می‌شود. افراد با تفکر نقاد می‌توانند مستقل فکر کنند، مشكلات را شناسایی کنند، اطلاعات مربوطه را جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل کنند و نتیجه بگیرند. آن‌ها بدون تکیه کردن به نظرات و ایده‌های سایرین فکر می‌کنند، به عبارت دیگر تلقین نمی‌پذیرند، بلکه خود قضاوت می‌کنند.